ਥੋਮਸ ਡੈਨੀਅਲ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ ਕੇਰਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2010 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 7115)

ਮਈ 02, 2022

[ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜੀਰ ਅਤੇ ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.]

ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ: ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ – ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਅਧਿਕ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਵਸੂਲੀ ਦੀ – ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਵੇਤਨ ਵ□ਦ੍ਧੀਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਦਸ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਕਤ ਵ□ਦ੍ਧੀਆਂ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈਆਂ ਸਨ – ਜਾਇਜ਼ਾਤਾ ਦੀ – ਫੈਸਲਾ: ਜੇਕਰ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਵੇਤਨ/ਭੱਤਾ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਗਲਤ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਨਿਯਮ/ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਜਿਹੀ ਵਾਧੂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਨਖਾਹ ਜਾਂ ਭੱਤੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ – ਵਸੂਲੀ ਖਿਲਾਫ ਰਾਹਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਕਤਰਾਤਾ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ – ਹਾਲਾਂਕਿ; ਜੇਕਰ ਗਲਤ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਾਧੂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ – ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ, ਕੇਰਲਾ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਵਾਧੂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਇਸ ਲਈ, ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਦਸ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਜਾਇਜ਼ – ਇਕਤਰਾਤਾ.

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਜੇਕਰ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਵਾਧੂ ਭੁਗਤਾਨ ਨਿਯੋਕਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵੇਤਨ/ਭੱਤਾ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਗਲਤ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਨਿਯਮ/ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਜਿਹੀ ਵਾਧੂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਨਖਾਹ ਜਾਂ ਭੱਤੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਇਹ ਰਾਹਤ ਵਸੂਲੀ ਖਿਲਾਫ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਕਤਰਾਤਾ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਭੁਗਤਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਤੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਖੋਜਿਆ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਮਾਮਲਾ ਨਿਆਂਕਿਕ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 9]

1.2 ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਾਰਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਕਮਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ 31.03.1999 ਨੂੰ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਰਲਾ ਸਰਵਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਾਰਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਕਾਉਂਟੈਂਟ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉਸ ਦੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਦਸ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਕਤ ਵਾਧੂ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 14 ਅਤੇ 15]

ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1995) 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 18; ਕਰਨਲ ਬੀ.ਜੇ. ਅੱਕਾਰਾ (ਰਿਟਾ.) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2006) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 709; [2006] 7 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 58; ਸੈਯਦ ਅਬਦੁਲ ਕਾਦਿਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2009) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 475; [2008] 17 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 917; ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਫੀਕ ਮਸੀਹ (ਵਾਈਟ ਵਾਸ਼ਰ) ਅਤੇ ਹੋਰ (2015) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 334; [2014] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1343 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਕੇਸ ਲਾ ਰੈਫਰੈਂਸ

(1995) 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 18ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 10

[2006] 7 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 58ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 11

[2008] 17 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 917ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾਪੈਰਾ 12

[2014] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1343ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾਪੈਰਾ 13

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7115 ਦਾ 2010.

ਕੇਰਲਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 02.03.2009 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ। ਡਬਲਿਊ.ਏ. ਨੰਬਰ 404 ਦਾ 2006.

ਰਘੁਨਾਥ ਬਸੰਤ, ਸੇਂਥਿਲ ਜਗਦੀਸ਼ਨ, ਇਕਰਾਮ ਗੋਵਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਨਿਸ਼ੇ ਰਾਜੇਨ ਸ਼ੋਂਕਰ, ਮਿਸਿਜ਼ ਅਨੂ ਕੇ. ਜੋਯ, ਆਲਿਮ ਅਨਵਰ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜੀਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

(1) ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਉੱਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਵੇਤਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 10 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਵਾਧੂ ਵੇਤਨ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ?

(2) ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

ਸਾਲ 1966 ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਥੇ ਕ੍ਰੇਵਨ ਹਾਈ ਸਕੂਲ, ਕੋਲਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਸਹਾਇਕ/ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ। ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਉਸ ਨੇ 20.10.1972 ਤੋਂ 31.03.1973 ਤੱਕ ਅਤੇ ਫਿਰ 02.07.1973 ਤੋਂ 28.03.1974 ਤੱਕ ਬਿਨਾਂ ਭੱਤੇ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਪੋਸਟ-ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਯਾਨੀ ਐਮ.ਐਸ.ਸੀ. (ਕੈਮਿਸਟਰੀ) ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਲਈ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 1.06.1989 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦਾ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਗ੍ਰੇਡ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵੇਤਨ ਪੈਮਾਨਾ ਤਦਨੁਸਾਰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ।

(3) ਸਾਲ 1997 ਵਿੱਚ, ਕੇਰਲ ਦੇ ਅਕਾਊਂਟ ਜਨਰਲ ਦੀ ਇੱਕ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਮਿਤੀ 09.10.1997 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਲਮ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ-4 ਵੱਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ

ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਐਤਰਾਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਉੱਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਅਵਧੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਲ ਯੋਗਤਾ ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੇਤਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਵੇਤਨ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ 31.03.1999 ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਤਬ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨਰੀ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੌਤ-ਕਮ-ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਗ੍ਰੈਚਿਊਟੀ (ਡੀ.ਸੀ.ਆਰ.ਜੀ.) ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

(4) ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 25.05.2000 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਵਸੂਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕੇਰਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪਬਲਿਕ ਰਿਡਰੈਸਲ ਕੰਪਲੇਂਟ ਸੈੱਲ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਜੋ 1989 ਅਤੇ 1991 ਦੌਰਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਵੇਤਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ- ਕੇਰਲ ਦੇ ਰਾਜ ਨੇ ਉਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 26.06.2000 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੋਸਟ-ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਡਿਗਰੀ ਐਮ.ਐਸ.ਸੀ. (ਕੈਮਿਸਟਰੀ) ਕੇਰਲ ਸਰਵਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 91ਏ ਭਾਗ 1 ਅਨੁਸਾਰ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਯੋਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਬਿਨਾਂ ਭੱਤੇ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਲਾਭਾਂ ਲਈ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੇਰਲ ਸਰਵਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 116, ਭਾਗ III ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3-ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਿੱਖਿਆ, ਕੋਲਮ ਨੇ 6.10.2000 ਨੂੰ ਡੀ.ਸੀ.ਆਰ.ਜੀ. ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ 90% ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦਾ 10% ਰੋਕ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 15.01.2001 ਨੂੰ ਰਕਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(5) ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ, ਡੀ.ਸੀ.ਆਰ.ਜੀ ਦੀ ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬੀ-ਰਾਜ ਕੇਰਲਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੱਖ ਲਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਿਨਾਂ ਭੱਤੇ ਦੀ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਪੋਸਟ-ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਾਧੂਆਂ ਲਈ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਕਵਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਉਚਿਤ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿਨਾਂਕ 05.01.2006 ਨੂੰ ਰਾਜ ਕੇਰਲਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਰਕ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੇਵਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਡੀ.ਸੀ.ਆਰ.ਜੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਖਿਲਾਫ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ

ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦਿਨਾਂਕ 02.03.2009 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦਿੱਤੀ।

(6) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਾਧੂ ਅਦਾਇਗੀ ਕਿਸੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਾਧੂ ਅਦਾਇਗੀ ਕੇਰਲਾ ਸਰਵਿਸ ਰੂਲਜ਼ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਾਰਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 31.03.1999 ਨੂੰ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਾਈਪਾਸ ਸਰਜਰੀ ਕਰਵਾਉਣੀ ਪਈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੱਡੇ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਬਾਰ-ਬਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਉੱਤੇ, ਡੀ.ਸੀ.ਆਰ.ਜੀ ਲਾਭ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਪਬਲਿਕ ਰਿਡਰੈਸਲ ਕੰਪਲੇਂਟ ਸੈੱਲ ਦੁਆਰਾ 26.06.2000 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(7) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਵਾਬੀ-ਰਾਜ ਕੇਰਲਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ।

(8) ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਹੈ।

(9) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਵਾਧੂ ਅਦਾਇਗੀ ਨੌਕਰੀਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਨਖਾਹ/ਭੱਤੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਗਲਤ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਨਿਯਮ/ਹੁਕਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਪਾਈ ਗਈ, ਅਜਿਹੀ ਵਾਧੂ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਜਾਂ ਭੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਕਤਰਾਤਾ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਦਾਇਗੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਤੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖੋਜਿਆ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਾਮਲਾ ਨਿਆਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਵਾਧੂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

(10) *ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁਕਮ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਾਰਨ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੇ ਸਕੇਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਦੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ:

"5. ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਢਿੱਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਢਿੱਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਢਿੱਲ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੋਧੀ ਸਕੇਲ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉੱਚੇਰੇ ਪੇ ਸਕੇਲ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਇਗੀ ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗ੍ਰਾਂਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਕੇਲਾਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਤਨਖਾਹ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਕੰਮ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਪੀਲ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ।"

(11) *ਕਰਨਲ ਬੀ.ਜੇ. ਅੱਕਾਰਾ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ:

"27. ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 7-6-1999 ਦੀ ਸਰਕੁਲਰ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ/ਸਮਝ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਾਧੂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਖਿਲਾਫ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ (ਵੇਖੋ ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ [1995 ਸੁਪ (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 18 : 1995 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 248], ਸ਼ਿਆਮ ਬਾਬੂ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ [1994] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 521 : 1994 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 683 : ([994] 2 ਏ.ਟੀ.ਸੀ. 121], ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਬਲਬੀਰ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ [1996] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 196 : ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 967] ਅਤੇ ਵੀ. ਗੰਗਾਨ ਬਨਾਮ ਰੀਜਨਲ ਜੇ. ਡਾਇਰੈਕਟਰ [(1997) 6 ਐਸ.

(ਅ) ਅਧਿਕ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(ਬ) ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕ ਭੁਗਤਾਨ ਨਿਯੋਕਤਾ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਸਿਦਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਨਿਯਮ/ਹੁਕਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।

28. ਅਧਿਕ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ, ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਨਿਆਂਪੂਰਣ, ਨਿਆਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਾਪਸੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਧਿਕ ਭੁਗਤਾਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਖਰਚ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੰਨਣ ਲਗ ਪਏਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧਿਕ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਜਾ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦੇਵੇਗੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭੁਗਤਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਤੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਛੇਟੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਾਪਸੀ ਖਿਲਾਫ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੀਆਂ। ਮਾਮਲਾ ਨਿਆਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸੀ ਖਿਲਾਫ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

29. ਉਸੇ ਸਿਦਾਂਤ 'ਤੇ, ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਵੀ ਇਹ ਦਿਸ਼ਾ ਮੰਗ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗਲਤ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਅਧਿਕ ਗਲਤ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਜਾ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਅਧਿਕ ਭੁਗਤਾਨ ਸੰਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਐਨ.ਪੀ.ਏ. ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨ ਲਈ, ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ, ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਸਮਝ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ 7-6-1999 ਦੀ ਸਰਕੁਲਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ 11-9-2001 ਦੀ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਰਕੁਲਰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਜੇਕਰ, 11-9-2001 ਦੀ ਸਰਕੁਲਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਨੂੰ ਅਧਿਕ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਸਰਕੁਲਰ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਲਤ ਗਣਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

(12) ਸੈਯਦ ਅਬਦੁਲ ਕਾਦਿਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਿਥੇ ਅਧਿਕ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ

ਬਿਹਾਰ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜ਼ਡ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ (ਸਰਵਿਸ ਕੰਡੀਸ਼ਨਜ਼) ਨਿਯਮ, 1983 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਪਦੋਨਨਤੀ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਵਾਧੂ ਵੇਤਨ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਧਿਕ ਰਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਹ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਧਿਕ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨੂੰ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਿਥੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਧਿਕ ਭੁਗਤਾਨ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ/ਸਮਝ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਸੂਲੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

"59. ਬੇਸ਼ੱਕ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕ ਭੁਗਤਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਰਾਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਣਤੀ ਰਾਸ਼ੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਇਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ, ਆਪਣੀ ਜਵਾਬੀ-ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ, ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬੋਨਾ ਫਾਈਡ ਗਲਤੀ ਸੀ। ਅਧਿਕ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ, ਜਿਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬਲਕਿ, ਸਾਰੀ ਉਲਝਣ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਾਕਾਮੀ, ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਯਾ ਤਾਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਗਾਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਵਸੂਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।"

(13) *ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਫੀਕ ਮਸੀਹ (ਵਾਈਟ ਵਾਸ਼ਰ)* ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭ ਵਧਾ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ, ਜੇਕਰ ਵਸੂਲੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਨਿਯੋਕਤਾ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਤੋਂ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

“8. ‘ਦੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਨੂੰ (ਜੋ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਭਲਾਈ ਦੀ ਰਾਜ ਹੈ), ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁੱਦਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿਯੋਕਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜੇਕਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਤੋਂ ਰਿਕਵਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਹੋਰ ਅਨਿਆਇਆ, ਹੋਰ ਗਲਤ, ਹੋਰ ਅਨੁਚਿਤ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੇਵਜਹ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਨਿਯੋਕਤਾ ਦੇ ਰਕਮ ਨੂੰ ਰਿਕਵਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਨਿਆਇਆ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਰਿਕਵਰੀ ਨੂੰ ਅਸਰ ਕਰਨਾ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਨਿਯੋਕਤਾ ਦੇ ਰਿਕਵਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਰਿਕਵਰੀ ਨੂੰ ਅਸਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

xxx

xxx

18. ਹਰ ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪੋਸਟੁਲੇਟ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਕਰੇਗੀ, ਜਿੱਥੇ ਭੁਗਤਾਨ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਨਿਯੋਕਤਾ ਦੁਆਰਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਬਹਿਰਹਾਲ, ਇੱਥੇ ਉਲਲੇਖਿਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ, ਇੱਕ ਤਿਆਰ ਹਵਾਲਾ ਵਜੋਂ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਨਿਯੋਕਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰਿਕਵਰੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣਗੀਆਂ:

(i) ਕਲਾਸ III ਅਤੇ ਕਲਾਸ IV ਸੇਵਾ (ਜਾਂ ਗਰੁੱਪ C ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ D ਸੇਵਾ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਰਿਕਵਰੀ।

(ii) ਰਿਟਾਇਰਡ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੋਂ, ਜਾਂ ਉਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜੋ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ।

(iii) ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਰਿਕਵਰੀ, ਜਦੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਧਿਕ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ।

(iv) ਉਹ ਕੇਸ ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਘੱਟ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

(v) ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਕੇਸ, ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਤੋਂ ਰਿਕਵਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਸਖਤ ਜਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਨਿਆਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਚਿਤ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ।

(14) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆ ਕੇ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਧਿਕ ਰਕਮਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ 31.03.1999 ਨੂੰ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਰਲਾ ਸਰਵਿਸ ਰੂਲਜ਼ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਾਰਨ ਅਧਿਕ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਕਾਉਂਟੈਂਟ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ।

(15) ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਦਸ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਕਤ ਵਾਧੂ ਵਾਧੂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

(16) ਨਤੀਜਤਨ, ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 02.03.2009 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ 05.01.2006 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪਬਲਿਕ ਰਿਡਰੈਸਲ ਕੰਪਲੇਂਟ ਸੈੱਲ ਦੁਆਰਾ 26.06.2000 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ 09.10.1997 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰਿਕਵਰੀ ਨੋਟਿਸ ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਖਰਚੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta

Advocate